

DEN RIGTIGE FASTE

Prædiken af pastor Göran Appelgren

“Hvorfor ser du ikke når vi faster, og ænses ikke, at vi spæger vort legeme.”

“Giv os i dag vort daglige brød” beder vi sammen i gudstjenesten og i vor private andagt. “Brød” har en stor betydning for os. Hvis vi ser et fattigt og sultent menneske, er det brød vi tænker på, som gave til den sultne. Vi kan godt lide, at kaste brødkrummer til småfuglene. Brød er næste synonymt med liv, overlevelse. “Giv os i dag vort daglige brød” - normalt er vi så vant til at have brød i det daglige, at den del af bønner måske ikke berører os så stærkt, i alle tilfælde ikke når det gælder det fysiske brød. Alligevel holder vi meget af, at sige de ord, måske giver det os en følelse af tryghed. Vi behøver dagligt brød. Og vi får det. Alt er på plads. Verden fungerer. Vi kan stole på Herren.

At frivilligt afstå fra brød, fra at spise, kalder vi for faste. Fasten, som religiøs handling, har en lang tradition. Vi finder den i det Gamle Testamente, samt i andre religioner. Vi hører om hellige mænd i Østerland, asketer, som spæger deres legeme, og gennem de mange muslimer i vor omverden er fastemånedens Ramadanen, blevet et velkendt begreb.

I det Nye Testamente fortælles der kun i én hændelse om, at nogen faster.. Det er hvor Herren selv føres ud i ørkenen og der faster i fyrretyve dage og fyrretyve nætter. Herren underviser i øvrigt om faste, men der fortælles ikke om nogen anden skikkelse, i det Nye Testamente, som har fastet. Det eneste eksempel er Herren selv.

At Herren fastede på den rigtige måde er indlysende. Han er forbilledet på alt i vort liv. Om ikke andet kan vi se, at Han handlede rigtigt, eftersom Han ikke faldt for fristeren. “Da forlod djævelen Ham. Og se: der kom engle og sørgede for Ham.” (Matt 4:11)

Herren fastede på den rigtige måde og Han gjorde det i en god hensigt. Ingen anden end Han kunne forstå, hvad en rigtig faste var. Derfor underviser Han os om det, både i det Nye og Gamle Testamente. Dette gør Han både ved sit eget eksempel og med sin undervisning.

Hos profeten Esajas hedder det: “ I faster i kiv og strid og kaster med sten i ondskab. Når I faster, som I nu gør, bliver jeres bøn ikke hørt i himlen. Tror I det er den faste, jeg ønsker?” (Es 58: 4-5). Når fasten bliver et verdsligt anliggende har den mistet sin åndelige kraft. Det fastende menneskes røst bliver ikke hørt “hørt i himlen”.

I det Nye Testamente underviser Herren om faste. Han viser, at fasten har med det indre liv at gøre: “Men når du faster, så salv dit hoved og vask dit ansigt, så du ikke faster synligt for mennesker, men for din Fader, som ser i det skjulte. Og din Fader, som ser i det skjulte, vil belønne dig”. (Matt 6:17-18)

Der er en belønning at hente i fasten, men det kræver, at man faster på en sådan måde, at det ikke handler om, at fortælle andre hvor dygtig man er. Kun “Faderen i det skjulte” ser det, og det er Han, som belønner.

Alle mennesker stræber efter belønning under en eller anden form. At være vellidt blandt mennesker er en slags belønning. Man søger den ikke, men man sætter pris på den. Det åndelige liv har samme karakter. Man prøver ikke at blive et bedre menneske for at få en ydre belønning for det. Derimod føles det opmuntrende at se, at man åndeligt talt vokser. Sådan en følelse af fremskridt, er en slags belønning. Det er sådan en belønning Herren mener, at vi får af vor “Fader i det skjulte” hvis vi faster på en måde, som ikke vækker opmærksomhed hos omgivelserne.

I teksten hos Esajas ser vi eksempel på det modsatte, nemlig at man vil have belønning. Herrens folk, “Jacobs hus”, blev anklaget for at være ude efter fortjeneste, idet de siger: “Hvad hjælper det at vi faster, når Du ikke ser det, at vi spæger vort legeme, når du ikke bemærker det?” (Es 58:3) Den, som siger sådan, vil ses når han faster og spæger sit legeme. “Hvad hjælper det?” Eller: Hvad kan vi tjene på at faste og spæge vort legeme? Se på os! Ser du ikke hvordan vi anstrenger os! Noget må vi vel have ud af det! Sådan tænker et religiøst menneske, som endnu ikke har fundet sit indre. En ydre faste må lede til en ydre handling og måske lede til ydre belønning. En ydre faste må lede til en gave fra Gud i det ydre synlige liv. De, som spæger deres legeme bør sidde på de forreste pladser.

Om dem siger Jesus: “Sandelig siger jeg jer, de har allerede fået deres løn.” (Matt 6:16) Herren er streng mod den slags, der tror de er bedre end andre, specielt hvis de fremhæver sig selv indenfor det åndelige og religiøse liv. “Men den største blandt jer skal være jeres tjener. Den, der ophøjer sig selv, skal ydmyges, og den, der ydmyger sig selv, skal ophøjes.” (Matt 23:11,12)

At sige “Hvad hjælper det at vi faster, når Du ikke ser det? Er derfor aldeles forkert. Og Herren viser senere, hvorfor det er forkert. Han påpeger, at hele sammenhængen er gennemsyret af egoisme. Man vil ses, og man vil have noget for det. Samtidig er man ikke parat til at ofre noget. Medens man faster, beskæftiger man sig med en række andre ting: “Mig søger de dag efter dag, de ønsker at kende Mine veje; På festdagene driver I handel, og jeres arbejdere jager I med. (Es 58:1,3)

Man kan vel ikke faste i Guds navn og “beskæftige sig med sine egne sager” samtidig! Man må vælge, og det er det, som Herren forsøger at lære os, med det Han siger om fasten. Der findes en rigtig faste, men den må være fri for alle selviske motiver.

Derfor siger Herren: "Dette er den faste, som Jeg vil have: at I slipper uretfærdige tilbøjeligheder ... at I giver de undertrykte fri ... ja, at du bryder dit brød til den sultne og skaffer de husvilde husrum, at du klæder den nøgne, hvor du end ser ham." (Es 58: 6,7)

De eksempler som Herren giver, handler om at gøre noget, som er godt for andre. Det kalder vi menneskekærlighed. En rigtig faste er altså menneskekærlighed. Men hvis fasten er at afstå fra noget, specielt noget som har med føde til kroppen at gøre - hvordan ser sammenhængen da ud mellem faste og menneskekærlighed?

Herren anklagede altså Sit folk for at passe sine egne sager i stedet for at udføre menneskekærlighedens handlinger. Den faste, som handler om at afstå fra noget er altså ikke, at passe sine egne sager, eller tydeligere udtrykt, at ikke lade sine egne sager tage overhånd, så der ikke bliver plads til de uselviske handlinger.

Det fine ved at opmuntre til at faste i det skjulte er, at kun det menneske som har gode uselviske motiver kan klarer det. Den ægte åndelige udvikling sker i menneskets indre, usynlig for andre mennesker men synlig for "Faderen i det skjulte". Derfor siger Jesus: "Guds rige komme ikke så man kan iagttage det! . . . Nej, Guds rige er indeni jer." (Luk 17: 20-21)

At faste i sit indre er derfor, at påtage sig den vigtigste opgave i den åndelige udvikling, at gå i rette med sine egne selviske instinkter, som forstyrrer den gode følelse for medmenneskene og som skaber kulde omkring en selv, så man stilles udenfor et kærlighedsfuldt sammenhold. En ægte faste handler om at sulte sig selv med hensyn til sådanne følelser, attituder, tanker og fordomme, som gør, at man ser på sine medmennesker med kulde. Det bemærkelsesværdige er, at alle sådanne uønskede selvgode følelser giver en falsk varme i hjertet. Den falske varme opildner det selviske jeg men skaber kulde i forhold til andre mennesker. En rigtig faste handler om at udsulte sådanne forræderiske og destruktive dele i os selv.

Den, som er selvgod, mener ikke at behøver andres hjælp. Den holdning kan derfor ikke tage imod det levende brød fra Herren. Det menneske som ydmyger sig og "tilskriver Herren alt, hvad der hører til forstand og visdom" (AC 10227:2) vil blive mættet.

Derfor siger Herren: "Sultne har Han mættet med gode gaver, og rige har Han tomhændet bort." (Luk 1:53) Det er de selvgode som kaldes "rige".

Når man har fastet bliver man sulten. Så spiser man. Men hvad spiser man? Samme mad som tidligere, eller har fasten forandret appetitten? Hvis det har været en rigtig faste, så søger man en anden slags føde efter fasten, end man gjorde inden. Fasten har udsultet tanker og begær, som har haft sin rod i selvished.

Dermed har man skabt rum for en anden form for appetit. Man har forberedt plads for anden føde, en føde som kommer fra et andet sted, fra himlen.

Det selviske menneske kan ikke modtage noget himmelsk. Derfor må det selviske menneske sultes, så det dør lidt efter lidt. På samme måde skaber man plads for nyt liv. Det nye liv behøver en anden slags føde, himmelsk føde. Den føde kommer fra Herren og er alt Hans gode og alt Hans sande. Derfor siger Jesus: "Jeg er det levende brød, som er kommet ned fra himlen . . . som gives til liv for verden." (Joh 6:51)

"Verden" er os mennesker her i verden. Han giver os det brød for at vi, åndelig set, skal blive levende mennesker. Det er det levende brød vi modtager i den hellige nadver. Når vi forbereder os for nadveren, sulter vi os ved at ransage os selv, ved at gennemsnøge vort indre for at opdage "vore egne sager" som står i vejen for at vi skal kunne blive hinandens tjenere og elske vor næste, og blive Herrens tjenere og elske Ham. Forberedelsen handler om at udsulte det gamle, så vi kan skabe ny appetit for det Guddommelige gode, som kommer fra Herren. Efter en rigtig faste kommer den rigtige slags sult. I Den Nye Kirkes Skrifter siges det om den slags sult: "En 'fastende sjæl' betegner ønsket om at lære at kende troens gode og sande." (AC 9050:7) "At faste' betegner at sørge over manglen på sandhed og godhed." (UF 1189:2)

At være i rigtig faste kan man kun, hvis man oprigtigt vil forandre sit liv. Man vil da både blive af med noget gammelt, og man vil finde noget nyt. Derfor hører en rigtig faste sammen med fristelser. Derfor fastede Jesus inden og under fristelserne af djævelen i ørkenen.

Det er i fristelserne at vi lader det gamle bag os og tager imod noget nyt. At faste på den rigtige måde, i det indre, er at gå i rette med sig selv, at udsulte det gamle og berede plads for det nye. Det er svært, men når vi gør det, har vi Herrens løfte:

"Da skal lys bryde frem i dig som en morgenrøde, og dine sår skal hurtig læges. . . Da vil Herren svare, når du kalder på Ham. Når du råber, vil Han sige: Se her er jeg." (Es 58: 8,9)

Amen

Læsninger: Es 58: 1-9; Joh. 21:1-13; AC 10227:2

Oversat af Ulla Frandsen